

РЕПУБЛИКА СРБИЈА – РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ
REPUBLIC OF SERBIA – REPUBLIC STATISTICAL OFFICE

РАДНИ ДОКУМЕНТ
WORKING DOKUMENT

ISSN 1451 - 0456

ОДСЕК ЗА НАЦИОНАЛНЕ РАЧУНЕ
DEPARTMENT FOR NATIONAL ACCOUNTS

ОСНОВНИ АГРЕГАТИ
НАЦИОНАЛНИХ РАЧУНА
ЗА 2001. ГОДИНУ

BASIC NATIONAL
ACCOUNTS AGGREGATES
FOR 2001

Год - XXXIX
Year - XXXIX

Београд, децембар 2003.
Belgrade, December 2003

Број 43
№ 43

ИЗДАВАЧ

Републички завод за статистику Србије

Београд, Милана Ракића бр. 5

ЗА ИЗДАВАЧА

Зоран Јанчић, директор

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
311 (497.11)

РАДНИ документ / Република Србија -
Републички завод за статистику = Working
Document / Republic of Serbia – Republic
Statistical Office ; одговара Зоран Јанчић.
- 1965, бр. 1- . - Београд (Милана
Ракића 5) : Републички завод за статистику
Србије, 1965- (Београд : Републички завод
за статистику Србије). - 27 cm

ISSN 1820-0141 = Радни документ -
Република Србија. Републички завод за
статистику

COBISS.SR-ID 59835916

**ОСНОВНИ АГРЕГАТИ
НАЦИОНАЛНИХ РАЧУНА
ЗА 2001. ГОДИНУ**

**BASIC NATIONAL
ACCOUNTS AGGREGATES
FOR 2001**

У овом радном документу, Републички завод за статистику Србије објављује само неке основне агрегате система националних рачуна Републике Србије за 2001. годину. Такође се дају и упоредни подаци за 1998, 1999. и 2000. годину (од 1999. године без Косова и Метохије).

Систем националних рачуна - СНА, представља ефикасан аналитички инструмент за сагледавање квантитативних односа, међусобних веза различитих субјеката и економске активности у току једне године.

Систем националних рачуна се базира на ширем концепту производње. Поред производње материјалних добара и материјалних услуга обухватају се и све друге услуге у делатностима: образовања, здравства, социјалне заштите, културе и уметности, научне делатности, државне управе и одбране, финансија (банке, осигурање имовине и лица) и других услужних делатности које задовољавају потребе становништва.

Израда ових рачуна полази од расположивих извора података (годишњих рачуна, платног биланса, као и редовних статистичких истраживања итд.), док се за поједине елементе, као и за приватни сектор, врше комплексне процене.

Најпознатији и највише коришћени агрегат система националних рачуна је **Бруто домаћи производ (БДП)**. Он је индикатор економских активности на нивоу целе земље, представља резултат производних активности резидентних институционалних јединица и једнак је суми њихових додатих вредности, које се обрачунавају за све институционалне секторе.

Институционалне јединице су оне економске јединице, способне да се укључе у економске активности и трансакције са другим институционалним јединицама.

Трансакције су економски токови који подразумевају промену власништва добара и услуга, па то захтева да институционална јединица буде једна целина (ентитет) способна да има своју имовину, да се задужује ако је то потребно и да пред законом одговара за одлуке које доноси.

In this working document the Republic Statistical Office of Serbia publishes basic aggregates of the System of National Accounts of Republic of Serbia for year 2001. In addition, the document contains parallel data for year 1998, 1999 and 2000, but from year 1999 without Kosovo and Metohia.

The System of National Accounts - SNA, represents efficient analytical instrument for observing of quantitative relations, mutual relations of various subjects and economic activities in the course of one year.

The System of National Accounts, is based on wider concept of production. Besides production of material services and goods includes all other services in the following activities: education, health, social security, culture and arts, science activities, public administration and defence, finance (banks, insurance of goods and life) and other service activities that satisfy population needs.

In creating of these accounts the start point are available data resources (annual financial reports, balance of payments and ordinary statistical surveys, etc.), while for certain items and private sector complex estimates are exerted.

The most familiar and the most frequently used aggregate of the System of National Accounts is **Gross Domestic Product (GDP)**. It's an indicator of economic activities on the level of the whole country and presents result of production activities of resident institutional units, and it equals the sum of values added that are calculated for all institutional sectors.

Institutional units are such economic units that are capable of engaging in economic activities and transactions with other institutional units.

Transactions are economic flows that imply change of ownership of goods and services and it requires that one institutional unit should be one totality (entity) capable to have its property, to get into debts if necessary and to be responsible for decisions it makes according to the Law.

Трансфери су трансакције у којима једна институционална јединица даје добра, услуге или фондове некој другој јединици, а за то у замену не добија никаква добра, услуге или фондове. Трансфери могу бити у новцу и у натури.

Институционалне јединице се деле на: профитне, непрофитне, државне и домаћинства. Резидентне институционалне јединице формирају националну економију. Економија се дели на институционалне секторе који настају груписањем резидентних институционалних јединица по функционалном принципу.

У Систему националних рачуна постоји пет институционалних сектора:

1. нефинансијски сектор
2. финансијски сектор
3. сектор државе
4. сектор домаћинства и
5. сектор непрофитних јединица које услужују домаћинства (НПИ).

Обрачун додате вредности, по секторима методолошки се разликује.

У Табели 1. приказано је кретање **брutto домаћег производа** за институционалне секторе у тржишним ценама од 1998. до 2001. године. БДП Републике Србије у 2001. години износио је 708422,5 милиона динара.

Transfers are transactions where one institutional unit renders goods, services and funds to other unit, and it does not get anything in exchange goods, services or assets in return. Transfers may be made in money and kind.

Institutional units are divided into profit, non-profit, government and households units. Residential institutional units form the national economy. The economy is divided into institutional sectors, which are formed by grouping the resident institutional units by the functional principle.

In the System of National Accounts there are five institutional sectors.

1. non-financial sector
2. financial sector
3. government sector
4. households sector and
5. sector of non-profit units serving households (NPISHs).

There are methodological differences in the calculation of value added by sectors.

In the Table 1. trends of **the gross domestic product** by institutional sectors at market prices for the period from 1998 to 2001 are presented. Gross domestic product of Republic of Serbia in 2001 amounted 708422,5 million Dinars.

Табела 1. Бруто домаћи производ у тржишним ценама за институционалне секторе
Table 1. Gross domestic product at market prices by institutional sectors

Република Србија <i>Republic of Serbia</i>	у мил. дин. <i>mill. din.</i>			
	1998	1999	2000	2001
Бруто домаћи производ - укупно Gross domestic product - total	140926,1	177625,2	355168,0	708422,5
Нефинансијски сектор <i>Non-financial sector</i>	88243,8	107565,6	205544,2	408922,5
Финансијски сектор <i>Financial sector</i>	7598,9	10968,6	16780,2	40728,4
Сектор државе <i>Government sector</i>	14811,5	16474,0	28295,5	63644,4
Сектор домаћинства <i>Households sector</i>	28935,0	41560,5	101527,2	189130,2
Сектор НПИ <i>Sector of NPISHs</i>	1336,9	1056,5	3020,9	5997,0

У структури укупног бруто домаћег производа по институционалним секторима у 2001. години највеће учешће има нефинансијски сектор и оно износи 57,7%, што је скоро на истом нивоу као и у 2000. години када је износило 57,9%. Обрачун додате вредности у овом сектору извршен је производном методом.

In the structure of total gross domestic product in 2001, the biggest share is that of non-financial sector, amounting 57,7%, that is nearly at the same level as it was in 2000, and it amounted 57,9%. In this sector, the value added is calculated using the production method.

Финансијски сектор који обухвата банке, Народну банку и друге финансијске организације, као и осигуравајуће организације, у 2001. години учествује у формирању укупног бруто домаћег производа са 5,7%. Обрачун аутпута за овај сектор изводи се као разлика између плаћених и наплаћених камата, односно премија осигурања.

Учешће сектора државе у формирању укупног бруто домаћег производа повећало се у 2001. години на 9,0%, у односу на 2000. годину када је било 8,0%. Овај сектор обухвата институционалне јединице које се претежно (више од 50%) финансирају из буџета и фондова, а за обрачун додате вредности примењује се приходни метод.

Сектор домаћинства обухвата делатност пољопривредних газдинстава и приватних предузетника (радњи). У обрачун се укључује и импутирана вредност стамбених услуга. У 2001. години овај сектор учествује у формирању укупног бруто домаћег производа са 26,7%, што је нешто мање у односу на 2000. годину када је износило 28,6%.

Сектор непрофитних институционалних јединица које услужују домаћинстава, иако обухвата велики број правних лица (удружења грађана, верске заједнице, политичке и добротворне организације, аматерски спорт), најмањи је по економској снази и у формирању укупног бруто домаћег производа у 2001. години учествује само са 0,8%.

Бруто домаћи производ у **тржишним ценама** формира се када се на бруто домаћи производ у ценама произвођача додају порези на производе и одузму субвенције.

Ако посматрамо бруто домаћи производ у **ценама произвођача** на нивоу сектора по Класификацији делатности (Табела 2), највеће учешће у 2001. години има прерађивачка индустрија од 22,7%, затим пољопривреда, лов и шумарство 21,7%, трговина на велико и мало и оправка моторних возила и предмета за личну употребу у домаћинству 9,5%, затим активности у вези са некретнинама 8,8%, саобраћај, складиштење и везе 7,2%. Даље следе финансијско посредовање са 6,0%, вађење руда и камена са 4,2%, здравствени и социјални рад са 3,8% и грађевинарство са 3,7%. Државна управа и обавезно социјално осигурање учествује са 3,5%, остале комуналне, друштвене и личне услужне активности са 2,8%, образовање са 2,6%, а производња и снабдевање електричном енергијом са 2,2%. Најмање учешће имају хотели и ресторани 1,1%, рибарство 0,1% и домаћинства са запосленим лицима 0,1%.

Financial sector that incorporates commercial banks, National Bank and other financial organizations as well as insurance organizations participates in generation of total gross domestic product to 5,7% in 2001. Calculation of the output for this sector is derived as difference between paid and received interests or insurance premiums.

Government sector's participation in generation of total gross domestic product increased in year 2001 to 9,0%, but in year 2000 it amounted 8,0%. This sector incorporates institutional units which are predominantly (above 50%) financed from budget and funds and in calculation of the value added the income approach is applied.

Households sector incorporates activities of agricultural households and individual enterpriners (shops). Imputed values of rents for the flats are included in the calculation. This sector participates in generation of the total gross domestic product with 26,7%, in 2001, which is less in regard to the year 2000 when it was 28,6%.

Sector of non-profit institutional units serving households, although it includes a large number of legal units (citizens' associations, religious communities, political and humanitarian organizations, organizations for amateur sports), has been the smallest in terms of economic capacity and in generation of the total gross domestic product it participates only with 0,8% in the year 2001.

Gross domestic product **at market prices** is formed as a result of adding of taxes on products and subtracting of subsidies on gross domestic product at producers' prices.

In case we are considering gross domestic product **at producers' prices** at the level of sectors by Classification of Activities (Table 2), the highest share in 2001 has the manufacturing of 22,7%, then agriculture, hunting and forestry 21,7%, wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and items for personal use in households 9,5%, then activities relating to real estate 8,8%, transport, storage and communications 7,2%, followed by financial intermediation of 6,0%, mining and quarrying of 4,2%, health and social work of 3,8%, and construction of 3,7%. After that come public administration and compulsory social security 3,5%, other community, social and personal service activities 2,8%, education, 2,6% and electricity, gas and water supply of 2,2%. The lowest share have hotels and restaurants of 1,1%, fishing 0,1% and private households with employed persons of 0,1%.

Табела 2. Бруто домаћи производ у ценама произвођача по делатностима
Table 2. Gross domestic product at producers' prices by activities

Република Србија
 Republic of Serbia

у мил. дин.
 mill. din.

	1998	1999	2000	2001
Бруто домаћи производ - укупно	128277,3	163809,6	330727,5	636427,9
Gross domestic product – total				
A - Пољопривреда, лов и шумарство	24062,5	35563,7	73328,8	138217,7
A - Agriculture, hunting and forestry				
B - Рибарство	54,7	84,0	243,0	425,6
B - Fishing				
B - Вађење руда и камена	6602,3	6679,6	12535,4	26759,1
C - Mining and quarrying				
Г - Прерађивачка индустрија	29112,5	37146,5	76480,0	144281,0
D - Manufacturing				
Д - Производња и снабдевање енергијом, гасом и водом	5577,5	7668,6	8792,8	13832,1
E - Electricity, gas and water supply				
Ђ - Грађевинарство	6903,6	7081,4	13132,6	23465,4
F - Construction				
Е - Трговина на велико и мало, оправка возила	10821,8	14558,8	33994,1	60574,6
G - Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles				
Ж - Хотели и ресторани	1632,1	1722,0	3762,8	7218,6
H - Hotels and restaurants				
З - Саобраћај, складиштење и везе	12403,2	14614,5	23168,9	45565,4
I - Transport, storage and communications				
И - Финансијско посредовање	7294,7	10613,4	16066,1	37945,8
J - Financial intermediation				
Ј - Активности у вези са некретнинама	4027,3	5762,4	29892,8	56258,3
K - Real estate, renting and business activities				
К - Државна управа и обавезно социјално осигурање	5381,0	6407,4	10068,6	22235,1
L - Public administration and defence; social security				
Л - Образовање	4005,9	4381,6	7228,4	16384,1
M - Education				
Љ - Здравствени и социјални рад	5726,2	6141,0	12034,3	24383,8
N - Health and social work				
М - Остале комуналне, друштвене и личне услуге	4486,0	5118,7	9519,9	17955,3
O - Other community, social and personal service activities				
Н - Домаћинства са запосленим лицима	186,0	266,0	479,0	926,0
P - Private households with employed persons				

У међународним поређењима и публикацијама обично се сектори Класификације делатности групишу у три велика сегмента. У пољопривреду се укључује и рибарство и у 2001. години овај део је износио 21,8%. Други сегмент, коме припадају индустрија (вађење руда и камена, прерађивачка индустрија, производња и снабдевање енергијом, гасом и водом) и грађевинарство, учествује са 32,8%, а све остале активности чине сектор услуга и износе 45,4% бруто домаћег производа.

Употреба бруто домаћег производа својом структуром указује на значајне карактеристике националне економије. У структури употребе бруто домаћег производа у 2001. години уочава се промена у односу на 2000. годину (Табела 3).

In the international comparisons and publications it is practiced to group the sectors of Classification of activities into three large segments. According to that, the agriculture incorporates fishing and this segment participated with 21,8% in year 2001. The industry (mining and quarrying, manufacturing and electricity, gas and water supply) and construction belong to the other segment and participate with 32,8%, but all other activities consist of the sector of services and amount to 45,4% of gross domestic product.

The use of gross domestic product shows, by its very structure, important characteristics of national economy. In the structure of use of gross domestic product in 2001, one can notice changes in relation to the year 2000 (Table 3).

Табела 3. Употреба бруто домаћег производа
Table 3. Use of gross domestic product

Република Србија
 Republic of Serbia

у мил. дин.
 mill. din.

	1998	1999	2000	2001
Бруто домаћи производ - укупно	140926,1	177625,2	355168,0	708422,5
Gross domestic product - total				
Финална потрошња	138123,6	167409,3	346229,3	756656,9
<i>Final consumption</i>				
- лична потрошња	109796,8	136370,1	283991,0	605208,4
<i>- individual consumption</i>				
- колективна потрошња	28326,8	31039,2	62238,3	151448,5
<i>- collective consumption</i>				
Бруто инвестиције	16604,1	22250,7	49836,2	66215,2
<i>Gross fixed capital formation</i>				
Промене у залихама	-1509,0	-897,1	-23773,9	47779,8
<i>Changes in inventories</i>				
Извоз роба и услуга	28967,8	17899,9	30735,8	140546,9
<i>Exports of goods and services</i>				
Увоз роба и услуга (-)	44020,7	33849,5	57751,9	314917,0
<i>Imports of goods and services (-)</i>				
Испоруке другој републици	8159,0	10360,1	21974,7	39390,2
<i>Delivery to the other Republic</i>				
Набавке из друге републике (-)	5398,7	5548,2	12082,2	27249,5
<i>Purchase from the other Republic (-)</i>				

Највећи део укупног бруто домаћег производа чини финална потрошња (лична и колективна). Лична потрошња (која обухвата индивидуалну потрошњу институционалних сектора домаћинства, непрофитних институција које услужују домаћинства и државе) износи 85,4%.

Колективну потрошњу чине издаци за добра и услуге које финансира или обезбеђује држава свим члановима друштва и она износи 21,4%.

Учешће бруто инвестиција у основне фондове, које представљају окосницу даљег развоја економије, у 2001. години износи 9,3% што је пад у односу на 2000. годину, када је износило 14,0%.

У односу на раније обрачунае дошло је до промене података о залихама због доследне примене методологије СНА 1993. Сада су стања залиха на почетку и на крају године сведена на просечне вредности одговарајућим индексима цена. Промена у залихама у 2001. години је 6,7%, а у 2000. години је имала негативан салдо.

Укупна размена са иностранством (роба и услуга) смањује се у 2001. години, тако да извоз износи 19,8%, а увоз је 44,5% бруто домаћег производа. Покривеност увоза извозом износи 44,6%. Обрачун је извршен по званичном курсу.

The highest share in total gross domestic product is made of final consumption (personal and collective). Personal consumption (that incorporates individual consumption of institutional sectors of households, non-profit institutional units serving households and a part of government consumption) amounts to 85,4%.

Collective consumption consists of goods and services which are financed and provided by government for all members of society and it amounts to 21,4%.

The share of the gross fixed capital formation that represents the basis for further development of the economy, amounts to 9,3% in the 2001, what is decrease in relation to the year 2000 when it amounted 14,0%.

With respect to previous calculations the data of inventories were changed due to the consequent application of the methodology of the System of National Accounts SNA 1993. Now the values of inventories at the beginning and at the end of the year are adjusted to average annual values by suitable price indices. Change in inventories amounted to 6,7% in 2001, but in the year 2000 it had negative balance.

The total foreign trade (of goods and services) is decreasing in 2001, so, according to that, exports amounted to 19,8%, but imports made 44,5% of gross domestic product. Coverage of imports by exports amounted to 44,6%. Calculation was performed by current exchange rates.

Испоруке роба и услуга другој републици износе 5,6% бруто домаћег производа, а набавке истих из друге републике износе 3,8% бруто домаћег производа. Процена је урађена на бази ранијих истраживања о међу-републичком промету.

Како се поједини макроекономски агрегати и подаци које презентује СНА, широко примењују у најразличитијим међународним поређењима, анализама и публикацијама, бруто домаћи производ је прерачунат у америчке доларе, што је приказано у Табели 4. Коришћена је методологија Светске банке која се базира на трогодишњим покретним просецима тржишног курса и подацима о инфлацији код нас и у Америци. Обрачун бруто домаћег производа по становнику у америчким доларима урађен је на бази процене укупног броја становника средином године.

Delivery of goods and services to the other Republic amounted to 5,6% of gross domestic product, but purchase of goods and services from the other Republic amounted to 3,8% of gross domestic product. The estimation was made on the basis of previous survey about inter-Republic turnover.

As some macroeconomic aggregates and data presented by SNA are widely applied in the most various international comparisons, analysis and publications, the gross domestic product was recalculated into American Dollars, that is shown in the table 4. The World Bank methodology was used, that was based on the three-year floating average of the market exchange rate and data on inflation in domestic market and America. Calculation of GDP per capita in American Dollars was performed on the basis of the estimated total population in the middle of the year.

Табела 4. Бруто домаћи производ у доларима
Table 4. Gross domestic product into dollars

Република Србија
Republic of Serbia

	1998	1999	2000	2001
Бруто домаћи производ – укупно у мил. УСД	14710,4	9378,3	8068,3	10840,4
Gross domestic product – total mill. USD				
Бруто домаћи производ - по становнику УСД	1472,1	1205,3	1041,5	1402,9
Gross domestic product - per capita USD				

Излазећи у сусрет захтевима широког круга корисника у овом документу укратко су приказани само најзначајнији агрегати из Система националних рачуна.

Свеобухватно прилагођавање наше економије европским стандардима треба да омогући потпуну примену Система националних рачуна у пракси. У том правцу биће настављен процес упознавања стручне и шире јавности са суштином, карактеристикама и предностима овог макроекономског система и његовог коришћења у аналитичке сврхе.

Детаљнији обрачуни и шири избор показатеља економске активности биће презентовани у едицији Републичког завода за статистику - "Систем националних рачуна Републике Србије 2001", у којој ће бити објављен читав скуп повезаних рачуна на различитим нивоима агрегације и методолошке основе СНА.

Obliging requests of large number of users, only the most important aggregates of the System of National Accounts are shown in short.

The overall adaptation of our economy to the European standards should enable total appliance of the System of National Accounts in the practical work. In that way, the process of skilled and wider public acquaintance with essentials, characteristics and advantages of this macroeconomic system and its using in the analytical purposes shall be continued.

More detailed calculations and wider choice of indicators of economic activities will be presented in the edition of the Republic Statistical Office - "The System of National Accounts of Republic of Serbia 2001" that will consist of total set of connected accounts on different levels of aggregation and the methodological basis SNA.

РУКОПИС ПРИПРЕМИЛИ: Јован Бисенић, Мр Андра Милојић

РЕДАКЦИЈА:

Руководилац: Славко Капуран

Чланови: Јасна Кандић, Љубица Живковић, Милутин Прокић

Лектура: Светлана Димитријевић

Технички уредник: Вера Топузовић

ИЗДАЈЕ И ШТАМПА:

Републички завод за статистику Србије, Београд, Милана Ракића 5.
Телефон: 2412-922; Телефакс: 411-260.
Број страна 8. Тираж 100.